

УДК 351

<https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2022.1.10>

М.О. ДУРМАН

Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0002-3775-205X

Д.М. МИКИТЮК

Херсонський національний технічний університет
ORCID: 0000-0002-6567-1214

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Стаття присвячена розкриттю деяких аспектів формування державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури. Висвітлено проблематику щодо інституту державного контролю у сфері будівництва, який є одним із важливих показників рівня соціально-економічного розвитку держави. Визначено, що слабкість та неефективність норм, пов'язаних із здійсненням належного державного контролю за дотриманням законодавства, будівельних норм і правил, проєктних рішень у сфері будівництва та архітектури, не сприяють застосуванню цих норм. При цьому одним з найважливіших завдань сучасного етапу реформування сфери будівництва та архітектури України є створення сприятливих умов шляхом вдосконалення існуючої державної регуляторної політики у цій сфері.

Розглянуто процеси формування та реалізації державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури, що включають у себе різні механізми, інструменти та методи регулювання, розглянуто співвідношення понять «державна політика» та «державна регуляторна політика» у цій сфері, їх види, форми, напрями тощо.

Одним із регуляторних механізмів визначено державний архітектурно-будівельний контроль, що здійснюється уповноваженим центральним органом виконавчої влади, Державною архітектурно-будівельною інспекцією України та її територіальними органами, а окремі функції передані відповідним виконавчим органам місцевого самоврядування. Виявлено, що система державного контролю у сфері будівництва та архітектури не має стратегії розвитку, що створює додаткові проблеми під час процесів його здійснення.

Досліджено, що передача функцій та частини повноважень щодо здійснення держархбудконтролю від Державної інспекції архітектурно-будівельного контролю України органам місцевого самоврядування та місцевим органам виконавчої влади під час децентралізації є позитивним моментом. Оскільки цей контроль здійснюється через механізм адміністративного регулювання, то він є необхідним елементом системи адміністративно-правового регулювання будівельної діяльності і ефективна реалізація державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури. Ефективність регуляторної політики у цій сфері можлива тільки за наявності відповідних механізмів її реалізації.

Узагальнено, що розробка державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури рівні полягає у правильному формуванні регуляторних дій (управлінських рішень, що вводяться у дію відповідними нормативними документами державного планування або комплексним планувальним документом) з врахуванням соціально-економічної ситуації.

Ключові слова: державна політика, державна регуляторна політика, державна регуляторна політика в сфері будівництва та архітектури, децентралізація, державний архітектурно-будівельний контроль.

Н.А. ДУРМАН

Херсонский национальный технический университет
ORCID: 0000-0002-3775-205X

Д.Н. МИКИТЮК

Херсонский национальный технический университет
ORCID: 0000-0002-6567-1214

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГУЛЯТОРНОЙ ПОЛИТИКИ В СФЕРЕ СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ

Статья посвящена раскрытию некоторых аспектов формирования государственной регуляторной политики в сфере строительства и архитектуры. Освещена проблематика института государственного контроля в сфере строительства, который является одним из важных показателей

уровня социально-экономического развития государства. Определено, что слабость и неэффективность норм, связанных с осуществлением надлежащего государственного контроля за соблюдением законодательства, строительных норм и правил, проектных решений в сфере строительства и архитектуры, не способствуют применению этих норм. При этом одна из важнейших задач современного этапа реформирования сферы строительства и архитектуры Украины - создание благоприятных условий путем совершенствования существующей государственной регуляторной политики в этой сфере.

Рассмотрены процессы формирования и реализации государственной регуляторной политики в сфере строительства и архитектуры, включающие различные механизмы, инструменты и методы регулирования, рассмотрены соотношения понятий «государственная политика» и «государственная регуляторная политика» в этой сфере, их виды, формы, направления и т.д.

Одним из регуляторных механизмов определен государственный архитектурно-строительный контроль, осуществляемый уполномоченным центральным органом исполнительной власти, Государственной архитектурно-строительной инспекцией Украины и ее территориальными органами, а отдельные функции переданы соответствующим исполнительным органам местного самоуправления. Выявлено, что система государственного контроля в сфере строительства и архитектуры не имеет стратегии развития, что создает дополнительные проблемы в процессе его осуществления.

Исследовано, что передача функций и части полномочий осуществления госархстройконтроля от Государственной инспекции архитектурно-строительного контроля Украины органам местного самоуправления и местным органам исполнительной власти во время децентрализации является положительным моментом. Поскольку этот контроль осуществляется через механизм административного регулирования, он является необходимым элементом системы административно-правового регулирования строительной деятельности и эффективная реализация государственной регуляторной политики в сфере строительства и архитектуры. Эффективность регуляторной политики в этой сфере возможна только при наличии соответствующих механизмов реализации.

Обобщено, что разработка государственной регуляторной политики в сфере строительства и архитектуры заключается в правильном формировании регуляторных действий (управленческих решений, вводимых в действие соответствующими нормативными документами государственного планирования или комплексным планировочным документом) с учетом социально-экономической ситуации на разных уровнях управления.

Ключевые слова: государственная политика, государственная регуляторная политика, государственная регуляторная политика в сфере строительства и архитектуры, децентрализация, государственный архитектурно-строительный контроль.

M.O. DURMAN

Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0002-3775-205X

D. M. MYKYTIUK

Kherson National Technical University
ORCID: 0000-0002-6567-1214

SOME ASPECTS OF FORMATION OF STATE REGULATORY POLICY IN THE FIELD OF CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE

The article is devoted to the disclosure of some aspects of the formation of state regulatory policy in the field of construction and architecture. The issues of the institute of state control in the field of construction, which is one of the important indicators of the level of socio-economic development of the state, are highlighted. It is determined that the weakness and ineffectiveness of norms related to the implementation of proper state control over compliance with legislation, building codes and regulations, design decisions in the field of construction and architecture, do not contribute to the application of these norms. At the same time, one of the most important tasks of the current stage of reforming the field of construction and architecture of Ukraine is to create favorable conditions by improving the existing state regulatory policy in this area.

The processes of formation and implementation of state regulatory policy in the field of construction and architecture, which include various mechanisms, tools and methods of regulation, the relationship between the concepts of "public policy" and "state regulatory policy" in this area, their types, forms, directions, etc.

One of the regulatory mechanisms is the state architectural and construction control carried out by the authorized central executive bodies, the State Inspectorate of Ukraine for Architectural and Construction and its territorial bodies, and some functions are transferred to the relevant executive bodies of local self-government. It was found that the system of state control in the field of construction and architecture does not have a development strategy, which creates additional problems during the processes of its implementation.

It is investigated that the transfer of functions and parts of powers to exercise state construction control from the State Inspectorate of Ukraine for Architectural and Construction Control to local governments and local executive bodies during decentralization is a positive moment. Since this control is carried out through the mechanism of administrative regulation, it is a necessary element of the system of administrative and legal regulation of construction activities and the effective implementation of state regulatory policy in the field of construction and architecture. The effectiveness of regulatory policy in this area is possible only if there are appropriate mechanisms for its implementation.

It is generalized that the development of state regulatory policy in the field of construction and architecture of the level is the correct formation of regulatory actions (management decisions implemented by relevant regulations of state planning or comprehensive planning document) taking into account the socio-economic situation.

Keywords: State policy, state regulatory policy, state regulatory policy in the field of construction and architecture, decentralization, state architectural and construction control.

Постановка проблеми

В сучасному світі, який дуже стрімко розвивається, інститут державного контролю та регулювання у сфері будівництва є одним із важливих показників рівня соціально-економічного розвитку держави, тому що сприяє впровадженню ефективної державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури, а також створює підґрунтя для забезпечення економічних та інших інтересів суспільства через забезпечення безпеки будівництва, довговічності будинків та споруд, стимулювання заходів, пов'язаних із заощадженням енергії, захистом навколишнього природного середовища, створенням безпечного життєвого середовища для громадян. Ефективність та дієвість державного контролю та регулювання залежить від рівня законодавства, якості роботи органів державного архітектурно-будівельного контролю, інших контрольних та регуляторних структур. Але, незважаючи на динамічний розвиток держави, слабкість та неефективність норм, пов'язаних із здійсненням належного контролю за дотриманням законодавства, будівельних норм і правил, проектних рішень під час будівництва об'єктів різного призначення та їх технічної експлуатації, їх велика кількість та внутрішня суперечність, не сприяють ефективному застосуванню цих норм.

Одним з найважливіших завдань сучасного етапу реформування сфери будівництва та архітектури в Україні є створення сприятливих умов для розвитку підприємництва у цій сфері, зокрема шляхом вдосконалення існуючої державної регуляторної політики. З урахуванням вступу України до Світової організації торгівлі і формування нових механізмів співпраці з Європейським Союзом, на новому етапі економічного розвитку, коли її визнано країною з ринковою економікою, необхідно звернути увагу на аналіз існуючих проблем розвитку та механізми реалізації державного регулювання сфери будівництва та архітектури.

Дослідження проблеми державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури важливо не тільки в контексті правових, управлінських та соціально-економічних реформ, а й головним чином в контексті створення безпечних умов життя для населення, безпечного життєвого простору, охорони навколишнього середовища. Це сприятиме ефективності державного управління задля забезпечення його відповідності реаліям сьогодення.

Проте зазначена проблема вибору може бути вирішена в межах оптимальної державної регуляторної політики, яка інтерпретується у формі відповідних нормативно-правових (регуляторних) актів, що виступають регуляторами суспільних відносин у тій чи іншій галузі державного управління. Тому дослідження теоретичних засад регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури, а також механізмів її реалізації набувають сьогодні нової актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

При дослідженні теоретичних засад державної регуляторної політики у галузі будівництва та архітектури, вагомий внесок було зроблено багатьма українськими та закордонними науковцями. Зокрема, загальним засадам державної регуляторної політики присвячено наукові дослідження О. Дегтяря, Т. Кравцової, О. Крайник, О. Кужель, С. Кулика, К. Ляпіної, М. Погрібняка. Державному регулюванню містобудівної діяльності приділяли увагу Д. Барзилович, Н. Мушинська, А. Матвійчук, П. Покатаєв, В. Ромасько та ін.

Формулювання мети дослідження

Метою дослідження є вивчення деяких аспектів формування державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури з врахуванням тих змін, що відбуваються внаслідок реформи державного управління (децентралізації).

Виклад основного матеріалу дослідження

Перш ніж переходити до розгляду процесів формування та реалізації державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури, що включають у себе різні механізми, інструменти та методи регулювання, розглянемо відносини понять «державна політика» та «державна регуляторна політика», їх види тощо.

Політика поділяється на державну (офіційну, публічну) і недержавну. Якщо результати політичної діяльності (проекти нормативно-правових актів, управлінські рішення) набувають статусу офіційних, то йдеться про державну політику. Уся інша діяльність (крім виробничої) належить до недержавної політики.

Одне із фундаментальних досліджень державної політики виконано В. Тертичкою [1]. Він визначає державну політику в широкому розумінні цього терміна як вирішення суспільних проблем державними інституціями через вибір між діяльністю (реалізація альтернатив) та бездіяльністю (збереження status quo). Водночас, дослідження регуляторної політики в його роботі практично відсутні.

Важливо дослідити співвідношення щодо політики і управління, державної політики і державного управління, політики і правових актів. О. Юлдашев [2] вважає, що політика – це системне управління, тобто таке, що здійснюється в одновекторному напрямку, за допомогою внутрішньо узгоджених між собою рішень (хоча б на рівні цілей), пов'язаних, як правило, у межах цілісної програми. І, навпаки, різновекторне управління, у процесі якого систематично з'являються неузгоджені між собою рішення, характеризує стан, за яким єдиної політики, по суті, немає.

Відповідно до чинного законодавства, під державною регуляторною політикою у сфері господарської діяльності (далі – ДРП) розуміють напрям державної політики, спрямований на вдосконалення правового регулювання господарських відносин, а також адміністративних відносин між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, недопущення ухвалення економічно недоцільних та неефективних регуляторних актів, зменшення втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання та усунення перешкод для розвитку господарської діяльності, що здійснюється в межах, у порядку та в спосіб, що встановлені Конституцією та законами України. Головним (профільним, базовим) у сфері державної регуляторної політики є Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» [3].

Чинна законодавчо-нормативна база надає широкі права у формуванні та реалізації державної регуляторної політики як органам державної влади та органам місцевого самоврядування різних рівнів (органам публічного управління), так і суб'єктам підприємницької діяльності, їх об'єднанням, науковим установам.

Реалізуючись в тій чи іншій сфері господарювання, регуляторна політика набуває специфічних рис, що виражають особливості відповідної галузі. Нормативно-правові (регуляторні) акти у сфері будівництва та архітектури здебільшого визначають управлінські процеси та дозвільні процедури, їх вартість та тривалість, суб'єктно-об'єктні відносини між учасниками дозвільно-регуляторного процесу. З огляду на це, державну регуляторну політику у сфері будівництва та архітектури (далі – ДРП БА) можна визначати як напрям державної регуляторної політики, спрямований на:

- вдосконалення організаційного, правового, інформаційного та інших механізмів регулювання адміністративно-господарських відносин у сфері будівництва та архітектури;
- зменшення державного впливу (включаючи вплив органів місцевого самоврядування) на господарську діяльність у цій сфері, що здійснюється у відповідності до законодавства та нормативно-правових (регуляторних) актів різних суб'єктів нормотворення;
- забезпечення ефективної реалізації механізмів державного управління та їх модернізації відповідно до умов соціально-економічного розвитку.

В цьому розумінні сама регуляторна діяльність у сфері будівництва та архітектури набуває більш широкого змісту і включає діяльність, спрямовану на підготовку, прийняття, відстеження результативності, перегляд регуляторних актів, а також видачу документів дозвільного характеру у сфері будівництва та архітектури, яка здійснюється органами державної влади та органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, територіальними громадами в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені законодавчими та нормативно-правовими (регуляторними) актами.

Щодо терміна «будівництво» необхідно відзначити, що, незважаючи на досить широке його використання у законодавчих актах, він дістав своє нормативне визначення тільки 2019 року після прийняття Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку надання адміністративних послуг у сфері будівництва та створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва» [4] шляхом внесення змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [5], а саме: «будівництво - нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт об'єкта будівництва». До цього нормативне визначення було лише на підзаконному рівні.

Організація та функціонування чіткої системи державного контролю у сфері будівництва та архітектури є одним з основних напрямів державної політики у сфері містобудування [там же]. Підвищення дієвості та ефективності державного архітектурно-будівельного контролю, посилення його профілактичної спрямованості в останні роки обумовили стійку тенденцію до зміцнення містобудівної дисципліни в державі.

Сформована структура органів державної виконавчої влади, уповноважених законодавством здійснювати державний архітектурно-будівельний контроль, виконує завдання держави, відповідає існуючим потребам сьогодення, але має певні недоліки, які потребують усунення.

Державний архітектурно-будівельний контроль здійснюється уповноваженим центральним органом виконавчої влади, Державною архітектурно-будівельною інспекцією України та її територіальними органами [6], а окремі функції передані відповідним виконавчим органам місцевого самоврядування. Разом з тим, рівень правопорушень у містобудівній сфері залишається досить високим, що є наслідком нерозв'язаних проблем в організації державного архітектурно-будівельного контролю.

Недосконале нормативно-правове поле, недостатня ефективність механізмів контролю, орієнтація на здійснення контролю шляхом інспекційних перевірок під час виконання будівельних робіт не забезпечує належної містобудівної дисципліни. Суб'єкти державного архітектурно-будівельного контролю повинні приділяти більше уваги запобіганню містобудівних правопорушень.

Органами державного архітектурно-будівельного контролю не приділяється достатньої уваги глибокому аналізу та оцінці системи державного архітектурно-будівельного контролю та його складових на сучасному етапі розвитку національної економіки.

Вироблення дієвої державної політики в суспільстві практично неможливо без стратегічного планування. Враховуючи постійні зміни, що відбуваються в суспільстві та державному управлінні, необхідно мати галузеві стратегії розвитку.

Система державного контролю у сфері будівництва не має стратегії розвитку, що створює додаткові проблеми зі здійснення державного архітектурно-будівельного контролю в Україні, розвиток державного контролю у сфері будівництва відбувається переважно завдяки реформуванню національної економіки. І на перший план виступає стратегічне планування (стратегічний менеджмент), яке включає велику кількість компонентів, головні з яких для нашого дослідження це – бачення розвитку адміністративно-територіальної одиниці, формалізовані цілі, доступні ресурси, можливі регуляторні механізми, політична воля та можливість ухвалення відповідних управлінських рішень.

Разом з тим, наявні внутрішні проблеми системи контролю у сфері будівництва в Україні розв'язуються недостатньо. Особливо явно ця проблема постає під час проведення реформи децентралізації, яка успішно запроваджується в Україні починаючи з 2015 року.

Під децентралізацією (від лат. *de* – заперечення, *centrum* – основний центр) у широкому контексті розуміється мінімізація або ліквідація централізації, тобто розширення повноважень нижчих від центральних органів публічної влади, відповідно – прав (повноважень) адміністративно-територіальних одиниць. Це процес передачі частини функцій та повноважень вищими рівнями державного управління нижчим – від центральних органів виконавчої влади інститутам публічної адміністрації регіонального та місцевого рівнів [].

Децентралізована форма публічного управління базується на висновках економічної теорії, що в своїй основі складається із чотирьох тез:

1. децентралізація забезпечує ефективніше розміщення ресурсів у публічному секторі;
2. децентралізація сприяє зростанню підзвітності публічної адміністрації у питаннях витрачання бюджетних коштів;
3. наявність власної податкової бази активізує регіональні та місцеві влади здійснювати заходи щодо її розширення, тобто стимулювати розвиток регіональних і місцевих економік, при цьому поліпшується адміністрування регіональних і місцевих податків;
4. надання права самостійного розпорядження бюджетними засобами стимулює регіональні та місцеві влади до скорочення необґрунтованих витрат у публічному секторі.

Децентралізація у сфері формування та реалізації державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури полягає у тому, що держава передає певні можливості регулювання органам місцевого самоврядування (функції архітектурно-будівельного контролю, повноваження у сфері земельних відносин тощо). Державне управління регіональним розвитком передбачає використання форм і методів узгодження інтересів між центром і регіонами, посилення взаємозв'язку між використанням міжрегіональних та внутрішньо регіональних матеріальних ресурсів і фінансових потоків, способів удосконалення механізму державної підтримки соціально-економічного розвитку регіонів, особливо депресивних [7].

Отже, забезпечення сталого розвитку регіону вимагає формування та забезпечення функціонування відповідного механізму державного регулювання, важливим інструментом якого є стратегічне планування розвитку територій на регіональному й місцевому рівнях. Здійснюючи державну регіональну політику, уряд країни зобов'язаний чітко й обґрунтовано сформулювати цілі розвитку, розподілити їх на галузеві та регіональні рівні, поставити завдання перед суб'єктами підвідомчих територій, інвестувати державні програми і проекти, забезпечити контроль за виконанням законодавчих актів, правових норм.

Такти чином, формування ДРП БА представляє собою систему управління, що характеризується рядом аспектів, серед яких:

– методологічний, що представляє собою набір механізмів, інструментів, методів і заходів регуляторного характеру, що використовуються у процесі регулювання процесів будівництва та архітектури. Саме методологічна обґрунтованість цього регулювання забезпечує дієвість заходів регулювання, спрямованих на досягнення поставлених цілей. Обов'язково слід зазначити, що стратегія місцевого/регіонального розвитку і стратегії ДРП БА (та відповідні документи державного планування і просторового розвитку) повинні розроблятися на одній методологічній основі;

– організаційний, що забезпечує єдність розгляду управлінських відносин у процесі розвитку регіону/громади та просторового розвитку територій регіонів/громад;

– соціально-економічний, що забезпечує аналіз існуючої соціально-економічної системи на основі поточного ресурсного забезпечення і перспективного економічного та просторового потенціалів територій [8].

До механізмів адміністративного регулювання, який вже показав свою дієвість та ефективність на місцях, є передача функцій та частини повноважень щодо здійснення держархбудконтролю від Державної інспекції архітектурно-будівельного контролю України органам місцевого самоврядування та місцевим органам виконавчої влади повноважень [9]. Цим Законом також спрощено деякі дозвільні та погоджувальні процедури в будівництві.

Державний контроль є необхідним елементом системи адміністративно-правового регулювання. Державний архітектурно-будівельний контроль в Україні є дієвою системою органів державного контролю, яка функціонує за допомогою дієвих методів та розвинутих механізмів державного архітектурно-будівельного контролю з метою забезпечення будівництва та експлуатації безпечних для життя та здоров'я громадян технічно надійних та міцних будівель та споруд.

Державний контроль визначається як вид діяльності держави, спрямований на забезпечення подальшого розвитку суспільства. Контроль – це функція, яку держава здійснює з метою перевірки дотримання і виконання поставлених завдань, прийнятих рішень та їх правомірності. Завдання контролю, як функції держави, полягає у спостереженні та перевірці розвитку системи й усіх її елементів відповідно до визначених напрямів, а також у попередженні можливих помилок і суб'єктивних неправомірних дій, що суперечать чи слугують стимулюючими чинниками такого розвитку. Контроль також тісно пов'язаний з іншими видами діяльності і може входити до їх складу як певна частина [10].

Державний контроль відбувається за принципом максимально прозорих процедур в сфері містобудування, із застосуванням заходів контролю, обов'язковості припинення містобудівних порушень та незворотності застосування жорстких штрафних санкцій. Всі суб'єкти містобудівної галузі дотримуються встановлених норм та процедур, передбачених містобудівним законодавством.

Органи державного архітектурно-будівельного контролю виконують визначені законом функції у спосіб та в межах чинного законодавства відповідно до встановленого порядку. Посадові особи органів державного архітектурно-будівельного контролю є професіоналами, такими, що виконують свої посадові обов'язки і спроможні належним чином протистояти корупційним проявам з боку недобросовісних представників сфери будівництва та архітектури.

Функція контролю органів державного архітектурно-будівельного контролю в першу чергу спрямована на профілактику та протидію містобудівним правопорушенням, на сприяння виконанню будівельних робіт суб'єктами містобудівної діяльності на належному технічному, технологічному та безпековому рівні.

Розвитку механізмів державного управління у сфері будівництва та архітектури сприятиме розроблення та впровадження стратегії розвитку державного контролю у сфері містобудування в Україні, обов'язковим елементом якої мають бути стратегічні напрями розвитку механізмів державного контролю в містобудівній сфері [11]. Для визначення стратегічних напрямів розвитку державного контролю у сфері будівництва та архітектури в Україні необхідно сформувати концептуальні напрями розвитку управлінських механізмів державного архітектурно-будівельного контролю. Саме для цього Кабінетом Міністрів України прийнято низку нормативно-правових актів, що формують стратегічні напрями розвитку.

2015 року Уряд затвердив низку нормативно-правових актів, розроблених Мінрегіоном з метою подальшої імплементації норм Закону України [5]. Зокрема, Урядом підтриманий проект розпорядження Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 р. №523», який сприятиме належному виконанню органами державного архітектурно-будівельного контролю своїх повноважень [12]. Документом передбачається, що адміністративні послуги будуть і надалі надаватися Держархбудінспекцією через центри надання адміністративних послуг (ЦНАП), утворені при Київській міській держадміністрації, міських, селищних, сільських радах (їх виконавчих органах) населених пунктів.

Нагадаємо, що до 2015 року територіальні органи ДАБІ функціонували лише на рівні області та надавали відповідні послуги щодо реєстрації декларації про початок виконання підготовчих робіт, про початок виконання будівельних робіт, про готовність об'єкта до експлуатації у ЦНАП, що утворені при Київській міській держадміністрації, міських радах (їх виконавчих органах) населених пунктів, які є адміністративними центрами областей.

Тепер, враховуючи процеси децентралізації та підвищення статусу територіальних громад (ТГ) до статусу міст обласного значення, делеговані функції місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування ТГ зможуть надавати у ЦНАП, що розташовані у відповідному населеному пункті, адміністративні послуги, що надаються органами ДАБІ.

Також підтримано постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання діяльності органів державного архітектурно-будівельного контролю» [13], метою якої є здійснення заходів, спрямованих на дотримання уповноваженими органами містобудування та архітектури, структурними підрозділами Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та виконавчими органами сільських, селищних, міських рад з питань державного архітектурно-будівельного контролю, іншими органами, що здійснюють контроль у сфері містобудівної діяльності, вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, будівельних норм, державних стандартів і правил під час провадження ними містобудівної діяльності.

Ще однією постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду» [14] передбачається створення належних умов для реалізації положень вищезазначеного Закону та запровадження державного нагляду за дотриманням вимог законодавства органами державного архітектурно-будівельного контролю.

Таким чином, передача повноважень ДАБІ на місцевий рівень (на рівень органів місцевого самоврядування) в рамках процесів децентралізації підвищить контроль над забудовою з боку громад та відповідальність органів місцевого самоврядування за створені об'єкти архітектури і є прикладом дієвого інструменту адміністративного регулювання [15].

Вважаємо, що ефективна реалізація державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури можлива тільки за наявності відповідних механізмів її реалізації, які діють комплексно, відповідають основним компонентам регуляторної діяльності, загальним засадам державного регулювання, регіональним особливостям розвитку територій. Оскільки механізми реалізації ДРП БА – це складна комплексна система, призначена для ефективного врегулювання адміністративно-правових відносин між дозвільно-регуляторними органами державної влади та суб'єктами господарювання, то вона повинна мати визначену структуру і відповідне нормативно-правове забезпечення. При цьому застосування відповідних методів, засобів й інструментів державного впливу, відповідно до основних принципів дозвільно-регуляторної діяльності спрямовано на забезпечення сталого розвитку регіонів та територій.

Висновки

На основі аналізу основних наукових підходів до визначення механізмів державного управління та розуміння суті й співвідношення державної політики та державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури сформулюємо такі висновки.

Отже, державну регуляторну політику у сфері будівництва та архітектури необхідно визначати в широкому розумінні як напрям державної регуляторної політики, спрямований на вдосконалення нормативно-правового регулювання адміністративно-господарських відносин у сфері будівництва та архітектури, зменшення адміністративного впливу на господарську діяльність у цій сфері, розвиток підприємництва у цій сфері та формування відповідного бізнес-клімату.

Таким чином, розробка державної регуляторної політики у сфері будівництва та архітектури рівні полягає у правильному формуванні регуляторних дій (управлінських рішень, що вводяться у дію відповідними нормативними документами державного планування або комплексним планувальним документом). При цьому ДРП БА враховує, в якій соціально-економічній ситуації її будуть реалізовувати: для соціально-економічних систем, що перебувають в умовах зростання; систем, що знаходяться в умовах перебудови (нестабільності, невизначеності); систем, що мають розвинену інфраструктуру, яка зараз не використовується або перебуває у стагнації.

Це особливо актуально при активізації процесів децентралізації та збільшення кількості владних повноважень, що передаються з державного на регіональний та місцевий рівні.

Список використаної літератури

1. Тертичка В. Державна політика: аналіз та здійснення в Україні. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи». 2002. 750 с.
2. Юлдашев О. Х. Проблеми вдосконалення державної регуляторної політики в Україні: монографія. К.: МАУ., 2005. 336 с.

3. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку надання адміністративних послуг у сфері будівництва та створення Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва: Закон України від 17.10.2019 № 199-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/199-20>
5. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3038-17>
6. Питання Державної інспекції архітектури та містобудування: постанова КМУ від 15 вересня 2021 р. № 960. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2021-%D0%BF#Text>
7. Ковальчук В. Нові підходи до управління соціально-економічним розвитком регіонів. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. № 1. 2015. URL: http://el-zbirnudu.at.ua/2015_1/8.pdf
8. Дурман М.О. Стратегія регуляторної політики як один з інструментів реалізації стратегії розвитку адміністративно-територіальної одиниці. Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. наук. пр. X. Вид-во НУЦЗУ, 2020. Вип. 1 (12). (Серія «Державне управління»). С. 414-427. URL: <http://vdu-nuczu.net.ua/arhivukr> DOI: <https://10.5281/zenodo.3842067>
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень у сфері архітектурно-будівельного контролю та удосконалення містобудівного законодавства : Закон України від 9 квітня 2015 року за №320-VIII. URL: <https://dabi.gov.ua/docs/zak09-04-2015-320.pdf>
10. Кузніченко О. В., Околович М. Є. Державний архітектурно-будівельний контроль як засіб регулювання органами місцевого самоврядування містобудівної діяльності. URL: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1212/1/Kuznichenko1_2018%2C_ПВД,_ПРАВН._ЧАСОПИС.pdf
11. Юрченко Є. О. Удосконалення системи державного контролю в будівництві. Ефективність державного управління. 2012. Вип. 32. С. 330-337. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2012_32_43
12. Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 травня 2014 р. N 523-р (із змінами і доповненнями, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 року N 905-р). URL: <https://dabi.gov.ua/docs/decentral003.pdf>
13. Деякі питання діяльності органів державного архітектурно-будівельного контролю : постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. N 671. URL: <https://dabi.gov.ua/docs/post19-08-2015-671.pdf>
14. Про затвердження Порядку здійснення державного архітектурно-будівельного нагляду : постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. N 698. URL: <https://dabi.gov.ua/docs/post19-08-2015-698.pdf>
15. Дурман М.О., Дрожжин Д.Ю. Інструменти регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування // Науковий вісник: державне управління: журнал. К.: МАУП, Видавництво Університету економіки та права «КРОК». 2020. №1 (3) 2020. С. 84-97. URL: <https://nvdu.undicz.org.ua/index.php/nvdu/article/view/30> DOI [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-1\(3\)-84-96](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-1(3)-84-96)

References

1. Tertychka V. Public policy: analysis and implementation in Ukraine. K. Solomiya Pavlychko Publishing House "Fundamentals". 2002. 750 p.
2. Yuldashev OH Problems of improving the state regulatory policy in Ukraine: monograph. K. UIA., 2005. 336 p.
3. On the principles of state regulatory policy in the field of economic activity: Law of Ukraine of 11.09.2003 Vip. 1160-IV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> (Accessed 3 March 2022)
4. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Improvement of the Procedure for Providing Administrative Services in the Sphere of Construction and Creation of the Unified State Electronic System in the Sphere of Construction: Law of Ukraine of October 17, 2019 Vip. 199-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/199-20> (Accessed 3 March 2022)
5. On regulation of urban planning activities: Law of Ukraine of 17.02.2011 Vip. 3038-VI. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3038-17> (Accessed 3 March 2022)
6. Issues of the State Inspectorate for Architecture and Urban Planning: Resolution of the Cabinet of Ministers of September 15, 2021 Vip. 960. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2021-%D0%BF#Text> (Accessed 3 March 2022)

7. Kovalchuk V. New approaches to managing socio-economic development of regions. Theory and practice of public administration and local self-government. Vip. 2015. Available at: [http://el-zbirn-
du.at.ua/2015_1/8.pdf](http://el-zbirn-
du.at.ua/2015_1/8.pdf) (Accessed 3 March 2022)
8. Durman MO Regulatory policy strategy as one of the tools for implementing the strategy of development of the administrative-territorial unit. Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine: Coll. Science. H. Publishing House, NUTSZU, 2020. Vip.. 1 (12). (Public Administration Series). Pp. 414-427. Available at: <http://vdu-nuczu.net/en/arhivukr> DOI: <https://10.5281/zenodo.3842067> (Accessed 3 March 2022)
9. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Decentralization of Powers in the Sphere of Architectural and Construction Control and Improvement of Urban Development Legislation: Law of Ukraine of April 9, 2015, Vip. 320-VIII. Available at: <https://dabi.gov.ua/docs/zak09-04-2015-320.pdf> (Accessed 5 March 2022)
10. Kuznichenko OV, Okolovich ME State architectural and construction control as a means of regulating local government urban planning activities. Available at: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/1212/1/2С_ПИБД_ПРАВН_ЧАСОПИС.pdf (Accessed 5 March 2022)
11. Yurchenko EA Improving the system of state control in construction. Efficiency of public administration. 2012. Vip. 32. pp. 330-337. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2012_32_43 (Accessed 5 March 2022)
12. Some issues of providing administrative services of executive bodies through the centers of administrative services: the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 16, 2014 Vip. 523-r (with changes and additions made by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 19, 2015 Vip. 905-r). Available at: <https://dabi.gov.ua/docs/decentral003.pdf> (Accessed 5 March 2022)
13. Some issues of activity of the state architectural and construction control bodies: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 19, 2015 Vip. 671. Available at URL: <https://dabi.gov.ua/docs/post19-08-2015-671.pdf> (Accessed 5 March 2022)
14. On approval of the Procedure for state architectural and construction supervision: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 19, 2015 Vip. 698. Available at: <https://dabi.gov.ua/docs/post19-08-2015-698.pdf> (Accessed 5 March 2022)
15. Durman MO, Drozhzhin D.Yu. Instruments of regulatory activity of local governments // Scientific Bulletin: Public Administration: Journal. K. IAPM, Publishing House of the University of Economics and Law "KROK". 2020. Vip. (3) 2020. pp. 84-97. Available at: <https://nvdu.undic.org.ua/index.php/nvdu/article/view/30> DOI [https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-1\(3\)-84-96](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2020-1(3)-84-96) (Accessed 5 March 2022)